

Het Kostenersluik

Heemkundevereniging Sprang-Capelle

Jaargang 5
2011

Redactieadres: Wendelnesseweg 124, 5161 ZC Sprang-Capelle, tel. 0416-312210
Redactieleden: Piet van Ferneij, Koos Nieuwenhuizen, Rien Visser, Netty Waarts

no. 4
november

Van de redactie

Voor u ligt het vierde en laatste nummer van deze jaargang. Bijna weer een jaar voorbij. De tijd vliegt. Onze vereniging is dit jaar heel actief geweest. Er is weer een prachtig boek verschenen over de bedrijvigheid in Sprang-Capelle in de vorige eeuw. Deze keer ging het over het midden van ons dorp. De redactie van 'Bruggeske' werkt hard aan

deel 3 dat over Sprang gaat. Het is een geweldige beschrijving van een stuk geschiedenis van ons heem. Daar mogen we als vereniging best trots op zijn.

Al die activiteiten leveren ook veel nieuwe leden op. Binnenkort kunnen wij het 500ste lid begroeten. Voorwaar een mijlpaal in de geschiedenis van onze vereniging.

Wat kunt u zoal lezen in dit nummer.

Een boeiend gesprek met Anton van Dijk.

Een beeldverslag van de excursie naar Delft. Wat hebben de deelnemers genoten.

De eerste lezing na de vakantie mocht er ook zijn. Geboeid zaten ca. 150 mensen naar Henk Peters te luisteren.

Waarom die verslagen? Wij hopen de thuisblijvers nieuwsgierig te maken en dat ze denken: "Dat had ik eigenlijk niet moeten missen. Daar moet ik de volgende keer ook bij zijn." Wees gerust, er komen nog genoeg gelegenheden.

Rien Visser

In gesprek metAnton van Dijk

Heb ik het goed, dat uw huis nu op de plek gebouwd is, waar vroeger het Capelse gemeentehuis stond?

"Ja, dat klopt, nadat het in 1945 was afgebroken is dit huis, Hoofdstraat 52 Capelle, in 1951 door de heer Sneepe gebouwd. Eigenlijk is het toch wel jammer, dat zo'n historisch pand is verdwenen. Immers Jan de Rooij stuurde naar hier in december 1944 met een geheime zender zijn berichten naar Dick Flemming. Belangrijke informatie over grote troepenconcentraties in het nog niet bevrijde Land van Heusden en Altena. Op deze plek was ook de V-1 inslag, die het gemeentehuis verwoestte en waarbij Dick zo ernstig gewond raakte. Maar daarover, en ook over Jan's heldendaden, is door onze vereniging al veel gepubliceerd. Ook het doktershuis hier naast en het postkantoor van Schuller aan de andere kant werden zo goed als verwoest. Aan de overkant van de straat waren door de V-1 inslag ook een paar woningen flink beschadigd, o.a. de voorgevel van de kruidenierswinkel van Van Peer lag er uit. Lees het er allemaal nog maar eens op na. Waar dokter Roos en later dokter Verhey met hun gezinnen woonden en werkten, is nu de doorsteek voor de aansluiting met de Maasroute. Op de plek, aan deze kant van de haven, waar nu die mooie woningen staan, had Sneepe jarenlang zijn fabriek van bakkerij grondstoffen. Voordat wij hier kwamen, woonde hier al het gezin Kooter. Kooter was vertegenwoordiger bij Sneepe. Zijn zoon Carel trouwde met Hans Cové uit café 'De Witte Brug'. Oh ja, nadat de heer Sneepe zijn bedrijf aan Buizer uit Almkerk had verkocht, is hij in Dongen gaan wonen. Wel dramatisch was, dat hij en zijn vrouw in 1973 zijn verongelukt op het kruispunt van de weg 's Gravenmoer – Raamsdonk."

Op uw naambordje bij de buitendeur staat: A.J. van Dijk, groothandel in schoenen. Hebt u altijd in de schoenen gezeten?

"Nee, nee. Mijn vader was eigenlijk paardenhandelaar, zeg maar veehandelaar. Op de Hogevaart tegenover Huis Zuidewijn had hij zijn bedrijf. Tussen de paarden ben ik dus opgegroeid. Om het vak echt goed te leren moest ik van hem naar Canada

en Frankrijk. Ook voor de taal. Toen ik weer terugkwam, moest ik meteen in dienst. Commando was ik twee jaar en in 1952 kreeg ik de groene baret. Daarna ging ik weer bij mijn vader werken.

Op de weekmarkten in Den Bosch, Rotterdam, Zwolle en Leeuwarden waren we altijd te vinden. Altijd bleef de paardenwereld bij mij centraal staan, jureren bij dressuur, bij het springen en bij eventingcross (voorheen military). Juist Boekelo. Iedereen weet dat wel. Dat bleef zo, ook nadat ik in 1958 in de schoenen ben gestapt, nog net geen dertig jaar oud. Mijn zwager Ad van Oversteeg werd mijn compagnon, hij zat al in de schoenen en was getrouwd met mijn zus Leentje. Zij woont in de Julianalaan, in het huis dat vroeger naast de melkfabriek stond.” (J.l. september is zij overleden.)

Moet ik onder een groothandel in schoenen, de in- en verkoop ervan verstaan? Alleen maar van dames- en herenschoenen? Of ook van kinderschoenen, werkschoenen, laarzen, pantoffels en van wat al niet meer?

“Ach man. Je kunt het zo gek niet verzinnen. Als ik ergens handel in zag, dan kocht ik het en verkocht het. In- en verkoop van ongeregelde goederen. Vaak ook partijhandel uit faillissementen. In een tweetal winkeltjes, in Den Bosch en Rotterdam had ik een paar verkoopsters en daar gingen de restanten de deur uit.

Schoenen uit Italië, die verkocht ik ook. Dat was helemaal niet zo moeilijk. Italiaanse modeschoentjes. De vrouwtjes waren er gek op.”

Meneer van Dijk, weleens ooit een echt grote slag geslagen? Liever gezegd een grote vis gevangen?

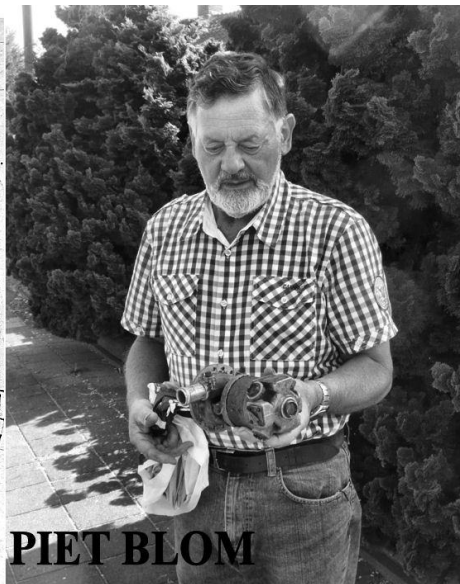
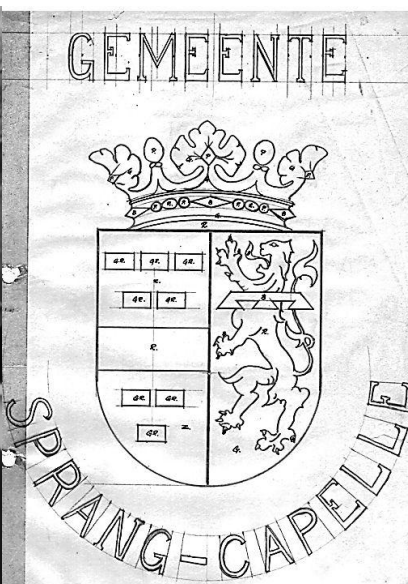
“Ja, zeker. Meerdere keren zelfs. Maar moet ik u dat nu vertellen? Nou vooruit. Het mooiste is, dat toen ik nog jong en onervaren was, ook al mijn slag sloeg. Ik geloofde toen nog alles wat ze me vertelden.....Juist in die tijd heb ik af en toe goud verdiend aan wat grondverkoop en huizenhandel.”

Mooi verhaal meneer van Dijk. Voor de mensen die u nog niet kennen zal ik nu nog een foto maken. Voor Het Kostenluik natuurlijk.

Piet van Ferneij

Nieuwe aanwinsten

Woonwinkel Casade aan het Raadhuisplein is onlangs gesloten. Dus werd er opgeruimd. Medewerker Dave Castelijns vond sjablonen waarmee het gemeentewapen op de voertuigen van de gemeente Sprang-Capelle werd aangebracht. Dat was nog van voor het digitale tijdperk. Dave heeft die sjablonen veilig gesteld en aan onze vereniging gegeven.

Toen ik een boek bezorgde bij Piet Blom, Heistraat 43, vroeg hij me na het afrekenen om even te wachten. Even later kwam hij aangelopen met een soort pomp (turbobooster, staat erop) die uit het vliegtuig is gehaald dat neergestort is ten westen van de Hogeveert. Henk de Jong, woonachtig op de Wendelnesseweg-Oost, schijnt de hoogtemeter te hebben. Zo zullen er nog wel meer mensen in ons dorp zijn die een onderdeel hebben bewaard.

Piet Konings

Grote excursie op 1 oktober naar Delft

Om 8.30 uur stond de bus van 'Van Mook' klaar voor Zidewinde en stapten alle deelnemers welgemoed in. Onze chauffeur was Frans (voornaam) Jozef (achternaam) en kwam niet uit Oostenrijk maar uit Oosterhout. Johan Rozenbrand vertelde onderweg naar Delft de geschiedenis van de Moerdijk-brug.

Omdat de binnenstad van Delft, vanwege diverse renovaties e.d., busvrij gemaakt was, liepen we het laatste stukje naar 'de Nonnerie'. Alwaar de koffie en het gebak klaar stonden.

We vertrokken naar 'het Prinsenhof' waar we gesplitst in drie groepen een rondleiding kregen. Veel van de geschiedenis kwam boven en we zagen de kogelgaten op de plaats waar Prins Willem van Oranje vermoord is. Boven was een expositie van schilderijen van Michiel van Mierevelt die vele bekende 17de eeuwse Hollanders een gezicht gaf. Terug naar de gewelven van 'de Nonnerie' waar de lunch alweer klaarstond.

In de zonnige middag slenterden wij, langs diverse antiek- en curiosakramen die langs de Wijnhaven en

Koornmarkt opgesteld stonden, naar de rondvaartboot.

Met de boot 'Willem de Zwijger' voeren we door de grachten langs allerlei prachtige panden die vanaf de waterkant er weer anders uitzagen. De stuurman vertelde op

zijn eigen wijze ons veel wetenswaardigheden van de stad.

Terug van de rondvaart liepen we in het zonnetje naar de 'Nieuwe Kerk'. In deze kerk kregen we een rondleiding. We zagen prachtige gebrandschilderde ramen, zowel modern als klassiek. Het praalgraf van Willem van Oranje, de indeling van de Koninklijke grafkelders en het graf van Hugo de Groot.

Na deze bezichtiging konden we op eigen gelegenheid nog wat rond kijken en om circa 17.00 uur vertrok de bus naar het dineradres.

Na diverse gissingen kwamen we aan bij 'De Ruijter' in Wagenberg waar een heerlijk diner opgediend werd. Met volle buikjes vertrokken we, voldaan over deze prachtige excursie dag, naar Sprang-Capelle.

Ad Wagemakers

BEDRIJFVIGHEID IN SPRANG-CAPELLE, DE TWINTIGSTE EEUW, Deel 3: Sprang

We zijn al weer druk bezig met de voorbereiding van deel 3. Wat ben ik geschrokken van het feit dat ik bij de bezoeken in mei voor deel 2 drie mensen gesproken heb die nu al zijn overleden. Twee daarvan waren leden van onze vereniging. Het toont de betrekkelijkheid aan van de dingen waarmee we bezig zijn.

Helemaal links vooraan staat kleine Frans.

Dik van Caem is volop bezig met alle winkeltjes/bedrijfjes van het Oosteind. Daarnaast probeert hij ook wat meer inzicht te geven in wie er woonden en wat er in het tweede deel van de vorige eeuw op het Oosteind is verdwenen. Tijdrovend werk voor een echte volhouder!

Ikzelf heb de draad ook weer opgepakt en heb al diverse families bezocht. Dat levert soms mooie dingen op. Wist u dat poelier Frans van der Schans uit de Dijkstraat (hij werd Franske de kippenboer genoemd) 'ongelukkig' is geworden door een val uit de bedstee?

Bij Just van der Schans in de Oudestraat kreeg ik twee mooie foto's te zien waarop we kleine Frans in een ziekenhuis in Utrecht zien, samen met andere kinderen. Bij Wies van der Mel –Vos en bij Teuntje van der

Schans-van der Mel hoorde ik waarom boer Wijnand van der Mel vanuit Kamerik naar Sprang-Capelle kwam. Eerder had ik al een foto gekregen van Piet Dalmaijer waarop in de Eerste Wereldoorlog soldaat Wijnand van der Mel gefotografeerd is met leden van de familie Dalmaijer. Het zal duidelijk zijn: voor alles wat wij in deel 3 kunnen schrijven zijn we afhankelijk van wat de mensen ons aanreiken aan gegevens en foto's. Dus hebt u nog iets aan gegevens of aan foto's, wij zijn er blij mee. En denk niet: dat zullen ze al wel hebben. Willen we in september volgend jaar deel 3 kunnen presenteren, dan moet er nog veel gebeuren.

Tenslotte nog een vraag: heeft iemand misschien nog foto's van aannemer Leen van Willigenburg, zijn vrouw Cor van Willigenburg-Kruijf en hun zoon Ben?

Piet Konings, Oranjestraat 8, 5161 XE Sprang-Capelle, 0416 278965, i.Konings3@kpnplanet.nl

Dik van Caem, Schaapsveldje 48, 5223 ZR Den Bosch, 073 6231946, dcvancaem@home.nl

Lezing op 31 oktober 2011 over oorlogsmonumenten in de Loonse en Drunense Duinen door Henk Peters

De Beatrixzaal van Zidewinde zat vanavond weer afgeladen vol. Maar wat moest die Henk Peters uit Udenhout ons nu nog komen vertellen over de Loonse en Drunense Duinen? Het is immers onze achtertuin! De nieuwsgierigheid was toch gewekt bij de uitnodiging voor zijn lezing over 'De oorlogsmonumenten rondom de Loonse en Drunense Duinen'. Daar wisten we eigenlijk nog niet zo veel van, en dat bleek ook wel in de loop van de avond.

Voorzitter Rien Visser begroette met zijn welkomstwoorden Henk Peters, 'de onderzoeker-verteller'. Verder alle belangstellenden en een flink aantal 'meegereisde' gasten uit de regio.

Uiteraard hield hij het wat vaag, "iedereen hier in de zaal is wel twintig keer de duinen rond gefietst.....", hoorden we hem zeggen "en ik ben er wel honderd keer doorheen gelopen", riep iemand uit de zaal. Dat we binnenkort met andere ogen op pad gaan werd wel snel duidelijk.

** het Monument bij de Distelberg te Helvoirt.
het Kruis bij 'de verlaten dassenburcht' te Helvoirt
het Mariakapelletje bij natuurgebied De Brand te Udenhout
het Herdenkingsmonument bij Bosch en Duin te Udenhout
het Vredesmonument bij de Eftelingsestraat te Kaatsheuvel*

Enthousiast vertelde Henk Peters over 'zijn' vijf monumenten, de vier oorlogs- en het vredesmonument in Kaatsheuvel. Best wel interessant. Alle vijf de monumenten zijn gelegen aan de rand van de duinen*. Ieder monument roept zo zijn heftige en emotionele herinneringen op. En dat niet alleen bij de nog direct betrokkenen en de nabestaanden.

Veel werd duidelijk. Veel ook nog niet. Wat de leden van de verzetsgroepen zoal bewoog en de risico's die ze liepen. Het verraad, het gevangennemen en de 14 executies in de duinen. Nog steeds is het onduidelijk waar dat nu precies plaatsvond en waar de verzetsstrijders 'begraven' liggen. Maar Henk speurt verder, hij is er nog niet klaar mee. Interviews houden nu het nog mogelijk is.

Dan de verhalen rondom onze geallieerde bevrijders, ook best wel spannend. Over de gewone soldaten met hun angsten en

zorgen. In het bijzonder het verhaal van de 37-jarige soldaat ontroerde. Hij, die het ook nog als zijn plicht zag op zijn maatje van 18 te letten. Zijn maatje, die hij als zijn stiefzoon zag. Beiden sneuvelden toch nog bij de gevechten bij het oversteken van het Drongelens kanaal. Hier vlakbij.

Over de bewoners hier in de regio die hulp boden en zo, veelal toevallig, bij het oorlogsgeweld betrokken raakten. De onverwachte explosies, die veel schade veroorzaakten en waarbij doden en gewonden vielen, waaronder ook kinderen. De oorlogsmonumenten en de verspreide graven op de kerkhoven getuigen er nu van. Nog kort stond Henk stil bij de MAST in Kaatsheuvel, de grote munitieopslagplaats daar in Tweede Wereldoorlog. De kraters na de enorme explosies, de ondergrondse restanten van de gebouwen en een enkele latrine getuigen er nog van. Maar voor ons was het voor vanavond wel genoeg.

Piet van Ferneij

(Wie er nog meer over wil weten, zoekt via google op 'oorlogsmonumenten ldd' en u ziet direct de goede site.)

Maksymilian Zygmanski

In het kader van een stukje geschiedschrijving over de bevrijding van Dongen probeer ik wat meer te weten te komen over de lotgevallen van een Poolse soldaat, die een tijd op onze boerderij, vervolgens in twee veldketen en daarna bij mensen in onze buurt op zolder ondergedoken was. Hij was ontsnapt aan een groep Duitse cavaleristen, die met ongeveer 20 paarden enige weken in onze schuur huisden. De Pool behoorde tot die groep cavaleristen. Maar wist in het donker met paard en al te ontsnappen. Na zijn ontsnapping vond hij bij ons onderdak.

Direct na de bevrijding is de Pool naar het Nonnenklooster in de Hoge Ham in Dongen gebracht en vandaaruit, zo is ooit verteld, zou hij naar **Sprang-Capelle** gebracht zijn om zich daar bij de Polen aan te sluiten. Pas onlangs is de zoektocht gestart om er achter te komen hoe het hem verder vergaan is. Pas kwam ik te weten dat zijn voornaam Max was en ook dat de Poolse soldaten bij de burgers van Sprang-Capelle waren ondergebracht tijdens de strijd bij Capelse Veer. Volgens geraadpleegde Poolse lijsten van voornamen komt de naam Max in Polen niet veel voor. Bij het nalopen van de namen van in de regio begraven Poolse gesneuvelden (o.a. Breda en Oosterhout) komt slechts eenmaal de voornaam Max voor en wel van Maksymilian Zygmanski, geboren in Torun in Polen en gestorven op 10 februari 1945 bij Capelse Veer. Hij werd eerst in Waspik begraven en later in Oosterhout. Hij gebruikte als achternaam Piekarski, meer Polen gebruikten een vervalste achternaam in de oorlog i.v.m. eventuele gevolgen voor de achtergebleven familie. Hij is gelijktijdig met een Poolse kameraad gesneuveld door fataal geplaatst Canadees mortiervuur.

Mogelijk zijn er in Sprang-Capelle nog mensen die zelf of via ouderen iets weten over Max. Waar hij eventueel was ingekwartierd, of hij iets over Dongen verteld heeft en of er eventueel nog foto's bestaan waar hij op voorkomt. De geschiedenis van Max maakt deel uit van een breder verhaal dat zich toespitst op de achtergronden van de 'Ramp van de Vennen', die op 23 oktober 1944 plaatsvond.

Ik zou u zeer erkentelijk zijn als u mij een aanknopingspunt in Sprang-Capelle in de vorm van een persoon of een geschrift, van waaruit ik verder kan zoeken, zou kunnen bezorgen.

Vic Haag

(Reacties graag naar de redactie van Het Kustersluik; wij zorgen er voor dat die bij Vic Haag komen.).

Van wie zèide gij der ieene?

De titel van dit stukje is in onvervalst Sprang-Capels geschreven. Of niet soms? Helaas, dat zullen we voorlopig niet te weten komen. Want soms kan je als vereniging wel wat willen, maar komt dat nu ook van de grond.

We zijn een heel actieve vereniging, maar een werkgroep 'dialect' zit er niet in. Het bestuur heeft moeten constateren dat er geen leden zijn te vinden die de kar willen trekken in de werkgroep. Jammer!

Wel blijven we graag op de hoogte van het echte Sprang-Capelse dialect. Heeft u een mooie opname of een interview in onze eigen taal, bel even naar een van onze bestuursleden. We komen het direct ophalen.

Of heeft u gedichten of proza in ons mooie taaltje, gooi het niet bij het oudpapier. Geef het ons!

Want wie weet wat er over vijf jaar gebeurt? Mogelijk komt er toch weer een werkgroep 'dialect'.

Oproep!!!!!!

De oude voorwerpen op de zolder van 'Ons Huis' vragen om onderhoud. Vooral de houten onderdelen moeten onderzocht worden op houtworm. Sommige onderdelen kunnen nog behandeld worden, andere zullen vervangen moeten worden. Ook de metalen voorwerpen verdienen aandacht en vragen om een behandeling tegen roest. Dat is een grote klus. Kees Drost en Jan Rijken hebben dringend hulp nodig om dit karwei aan te pakken.

Bent u handig en ziet u het belang van het bewaren van oude gebruiksvoorwerpen in? Kom ons helpen!

U kunt zich aanmelden bij Teun van der Galiën; telefoon: 311651

Kijk regelmatig op de website van heemkundevereniging Sprang-Capelle
www.heemkundesprangcapelle.nl